

IM.STEFANA

FUNDACJA
BATOREGO

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
fax 22 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Warszawa, 8.07.2015

Wybory. Jak nie powielać błędów?

Wybory samorządowe 16 listopada 2014 okazały się ciągiem porażek organizacyjnych – od awarii systemu informatycznego, opóźnionego podania wyników do wysokiego odsetka głosów nieważnych. Osiem miesięcy po wyborach Fundacja Batorego prezentuje zbiór analiz i rekomendacji na przyszłość „Co się stało 16 listopada? Wybory samorządowe 2014”.

Publikacja „**Co się stało 16 listopada? Wybory samorządowe 2014**” jest pogłębieniem wstępnych powyborczych analiz Fundacji Batorego. Jak w imieniu redakcji pisze Joanna Załuska, dyrektorka programu Masz Głos, Masz Wybór Fundacji Batorego: „Wybory samorządowe w 2014 uwidoczniły problemy związane z potrzebą usprawnienia administracji wyborczej oraz uwiarygodnienia organizacji wyborów. W niniejszej publikacji autorzy pokazują nie tylko przebieg kryzysu, ale także jego przyczyny i skutki, formułują również rekomendacje niezbędnych zmian w prawie i praktyce organizowania wyborów”. Autorami prezentowanej publikacji są specjalistki i specjaliści z czołowych polskich ośrodków naukowych. Wśród analizowanych tematów znalazły się problemy m.in. dotyczące nieważnych głosów, efektywności i sprawności wyborczej administracji, zastosowania karty wyborczej w formie broszury (książeczki), wyniki badań *exit poll*, okręgów jednomandatowych oraz ważności i uczciwości wyborów.

Dr hab. Bartłomiej Michalak i dr Jarosław Zbieranek do **głównych przyczyn kryzysu** zaliczyli problemy związane z programem informatycznym (np. jego wadliwość, brak audytu), skostnienie organów administracji oraz brak działań informacyjnych. Wśród rekomendacji obu autorów znajduje się zwiększenie transparentności działania PKW i KBW oraz przypisanie konkretnym organom odpowiedzialności za wykonanie poszczególnych zadań: organizację wyborów i referendum, nadzór nad przestrzeganiem prawa wyborczego, audyt organizacyjny i ewaluację wyborów, informację oraz edukację wyborczą i kontrolę finansowania polityki. Postulują także powołanie Zespołu Informacji i Edukacji Wyborczej, tym bardziej, że koncepcja takiej instytucji została przedstawiona przez Rzecznika Praw Obywatelskich już w 2012 roku.

Problem **wysokiej liczby głosów nieważnych** autorzy dr Adam Gendźwił i dr Jarosław Flis powiązali głównie z zastosowaniem książeczek wyborczych - mniej czytelnych niż te używane za granicą. Warto przypomnieć, że o ich formie decydowali nie eksperci, lecz politycy. Dr Gendźwił rekomenduje szereg poprawek, w tym uproszczenie instrukcji głosowania i skrócenie list kandydatów, a także, ponieważ głosy puste świadczą mogą o dezaprobie wobec wszystkich kandydatów, dopuszczenie głosu „żaden z powyższych”. Zdaniem dr. Flisa

forma karty do głosowania mogła znacząco wpłynąć także na wynik wyborów - w przypadku książeczki głosy przypadkowe koncentrują się na pierwszej stronie. Na marginesie dodać można, że o efektach zastosowania książeczek do głosowania dowiemy się więcej dzięki prowadzonemu przez Fundację Batorego badaniu kart wyborczych ([więcej na stronie Fundacji Batorego](#)). Rażące **rozminięcie się wyników badań exit poll i wyników wyborów** ogłoszonych przez PKW zdaniem dr. Adama Gendźwiłła i Jakuba Rutkowskiego związane było z wyglądem wykorzystanych w badaniu kart do głosowania - karty IPSOS były jednostronicowe i zawierały tylko nazwy komitetów wyborczych, bez nazwisk kandydatów, nie wykorzystano też broszury. W przyszłości w weryfikacji trafności prognoz wyborczych pomogłoby zdaniem autorów upublicznianie nieprzetworzonego zbioru danych z sondażu *exit poll* wraz z dokumentacją. Dr Anna Frydrych omawiając **kwestie związane z uczciwością podczas przebiegu wyborów** rekomenduje wydłużenie czasu na składanie protestów wyborczych do dwóch tygodni od momentu ogłoszenia wyników (w listopadowych wyborach opóźnienie ich ogłoszenia skróciło czas składania protestów aż o połowę) oraz przeprowadzenie kampanii informującej obywateli o tej procedurze (większość protestów nie była rozpatrywana ze względów formalnych). Niedoinformowanie było też w dużej mierze efektem **braku pogłębionej dyskusji wokół wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych**, co zdaniem dr. Adama Gendźwiłła również nie pozostało bez wpływu na wynik wyborów.

Celem prezentowanej publikacji jest rozpoczęcie publicznej debaty na temat unaocznionych podczas wyborów problemów. „I właśnie o debatę, a nie o kłótnie polityczne tu chodzi. – podkreśla we wprowadzeniu prof. Andrzej Rychard – Tym, co może pomóc zastąpić kłótnie debatą, jest oparcie analiz oraz wniosków o dane i studia empiryczne. Tę zasadę stosują autorzy zamieszczonych w książce opracowań. Oczywiście nie na wszystkie pytania mamy jednoznaczne odpowiedzi. Jednak stosowana metoda analizy, gdzie testuje się pewne hipotezy za pomocą dobranych metod i materiału empirycznego, zdecydowanie sprzyja poszukiwaniu takich rozstrzygnięć”.

Całość publikacji dostępna na stronie batory.org.pl w [formie PDF](#) oraz [jako ebook](#), a także do zamówienia z Fundacji Batorego w formie papierowej (maile z zamówieniem publikacji prosimy kierować na adres publikacje@batory.org.pl).

Kontakt:

Zofia Nawrocka

Fundacja im. Stefana Batorego

program Masz Głos, Masz Wybór

znawrocka@batory.org.pl

tel.: 22 536 02 62